

HOZZÁSZÓLÁSOK

Mosolyogj!

FIFEK KATALIN

Tán mindnyájunkkal előfordult már,
Hogy lábunkkal dagasztjuk a sarat,
Hókrisztályokat szór a szél, s arcunkba mar a fagy.

Másnapra hagynád a munkát,
Mert holnap talán süt a Nap,
De hó vége van, így gémberedő kézzel írod a számokat.

S hogy mégis kész legyél: éjjelig számolsz,
Hisz nem kérdik tőled, van-e más dolgod.

Hallgatod a gyerekek jóleső szuszogását,
Alvás helyett lapozod a fatömegtáblát.
A mosogatást már hajnalra hagyod,
Úgy érzed, be sem fejeződik napod.

Hét végén már csak csöndre vágysz,
Fiad bekapcsolja a magnót —
A szobádból ijedten kihátrálsz.

Ha napközben mégis ráérsz, lesed a hósipkás fákon
ugráló cinkét, vagy szalonnát csipegető őszapót.

Nem tudod elhagyni ezt a ködös, hótól szikrázó dombot!
Megszállottan várod a hó alól kibújó, első virágot.
Ilyenkor elfelejtetd a mindennapos csatározásokat.
Szépnek látod a jól-rosszul összerakott sarangot, máglyákat.

Leszeded az első ibolyát, gyöngyvirágot,
A legérettebb szamócát, vagy a halványzöld bükklevelet rágod.

Nyáron a felszálló por pórusaiddba hatol
Megizzadva a melegtől: csikokat szánt bőrödbe.
De mi — Nők vagyunk: a szebbik nem, mosolyogj!
Sárosan, vagy porosan hazaérve.

És nem számít semmi, ha reggel újra kell menni.
Kiérsz, s kifújod magad: elfelejtetd az otthoni dolgokat.

Tudsz újra számolni, egy gépért csatázni,
Meg tudod oldani az apróbb kinti dolgokat:
Mert mi nők vagyunk: a szebbik nem, mosolyogsz
Ha nem is fogadják el rögtön, mit te mondsz.

Megszállott vagy, ez másként nem is lehet,
A kétféle akarat, mi körbefon, nem enged
A család, az otthon, az erdő, a fák . . .
A gond, mint valami hurok, fejedet szorítják.

Időzavarban vagy, s úgy érzed magad
Mint csapdába esett vad.
De mi nők vagyunk: a szebbik nem: mosolyogj!
Hogy nehéz, eltitkolod, nem tudják rólad.

Ha volt hozzá merszed, hogy erdésznek add magad,
Hát tanulj meg hallgatni, vagy beszélni akkor, ha szabad.
Azt hiszik, neked könnyű, minden egyszerű,
Mert te nő vagy, a szebbik nem: mosolyogsz,
S nem árulod el, hogy szíved ilyenkor keserű.

KÉT HIVATÁS

MOLLAY JÁNOSNÉ

Kicsit ellenszenvvel hallgattam dr. Csötönyi József kollégámat, amikor telefonba elmondta, hogy erdésznök részére konferenciát tervez az OEE. Nem szerettem sohasem a „nőegyleteket, nőszövetségeket”. Nem szerettem, ha túl nagy jelentőséget tulajdonítanak a résznek, ha külön utakon akarják gondjaikat megoldani azoknak, akik összetartoznak. Családban, munkában együtt kell gondolkodni, dolgozni, kinek-kinek úgy, ahogy telik tőle. Néhány napig rágódtam magamban a gondolaton és szép lassan megbarátkoztam vele. Talán nem árt, ha egyszer önmagunk előtt is tisztázzuk, mit akarunk, hogyan tudjuk azt megvalósítani, és milyen támogatásra számítunk.

A nők szerepe a történelemben mindig jelentős volt. Legtöbbször a háttérben munkálkodtak, de sokszor, különösen ha baj volt, előtérbe léptek. Hazánk történelmében is ragyognak nevek, sokszor egyáltalában nem nőies körülmények között. A királymentő *Rozgonyiné*, az egri nők részvétele a várvédelemben, *Zrínyi Ilona*, Munkács várának védője. De ott voltak a nők a műveltség terjesztésében, fejlesztésében, csak egy nevet említve: *Lórántffy Zsuzsannáét*. De hosszan lehetne sorolni az évszázadok folyamán a család mellett a közért is dolgozó nőket. A szürke hétköznapiokban helytállóak nevét nem aranyozza be a történelem, de nélkülük megállna a világ.

A társadalmi viszonyok változásai a nők helyzetét is megváltoztatták. Egyre több nőben merült fel a vágy, hogy a benne levő szikrát hasznosítsa, kifejlessze, vagy a család jobb körülményeire való törekvés is arra készítetett egyre több asszonyt, hogy a család gondjai mellé a kenyérkereset gondját is magára vállalja. Az egyenlőséget a férfi és női munka bére között csak nagyon nehezen lehetett elérni, és nem vagyok biztos abban, hogy elértük-e. És az anyagi elismerés mellett az erkölcsi elismerés talán még jobban váratott és várat magára.

Mikor az első nő átlépte alma materünk küszöbét, már általános volt a nők munkába állása. A „helyet a nőknek” jelszót könnyű volt kimondani, de általában a jelszavak megvalósítása a mindennapi életben torzuláson megy át. Nem tudom, de úgy sejtem, hogy az erdészpálya volt az utolsó, a papi pályán kívül, ahol a nők elindulhattak.

Az egyetem elvégzése után a kérdőjelek kezdtek szaporodni. Hol lehet alkalmazni a nőket? Milyen beosztást lehet rájuk bízni, mi lesz, ha férjhez

mennek? Mi lesz, ha gyermeket szül? ...és így tovább. De a bizonytalanság nem csak a fogadók és felettesek között volt, hanem a kilépők között is. Hogyan kell viselkedni az üzemben, ahol a beszéd bizony nem árul el mindig magas kulturáltságot. Volt, aki ráduplázott a trágár beszédre, mert azt hitte, hogy csak úgy hajtják végre utasításait. Volt, aki mosollyal igyekezett a tudást pótolni. Nem kell felsorolnom a botladozásokat. És az első lépéseket árgus szemekkel figyelte a felettes és beosztott. Nem volt emögött rosszindulat, csak valami várakozás.

Lassan lépéseink határozottakká váltak, megszokták, hogy vagyunk, és már nem kísérték lépteinket kíváncsi szemek. A női szervezet csodálatos teherbírása, a családban megszokott, körültekintő intézkedések, a tudás és a jó cél érdekében a megalkuvás nélküli előrehaladás lettek a jellemzői a női munkának. Kezdetben sokszor még azt sem tudták, hogyan szólítsanak bennünket. A friss mérnöknek kijárt a „mérnök úr” megszólítás, de a „mérnökő”-t nehezen mondták ki. A technikusoknál talán még rosszabb a helyzet.

Aki üzemben helyezkedett el, zömmel az erdőművelésbe került. Nem mutató beosztás, sok pénzt nem is lehet produkálni vele. Sok utánjárás, szívség kell hozzá, hogy eredményt mutassunk fel vele. Az igazi eredmény majd az aratásnál lesz, azt pedig nem nők végzik. Egy kicsit úgy érzem, hogy olyan ez, mint amikor a családfő barkácsol valamit a lakásban, azt büszkén nézi, sőt mutogatja. Mindenki el van ragadtatva, hogy milyen ügyes, szorgalmas. Az átvirrasztott éjszakákat a beteg gyerek mellett, a nevelés körültekintő munkáját, a mosogatást és a többi, láthatatlan gondot nem lehet mutogatni, nem lehet dicsekedni vele, de ha nincs, hideg, üres az élet, a jövő elvész, haszontalanná válik.

Mintha az erdőművelés kevesebb gondot jelentene sokaknak, akiktől függ. Mintha nem volna olyan kedves gyermek mint a pénzt hozó ágazatok. Hosszú évtizedek telnek el, míg szakmunkának lehet minősíteni az erdőművelési munkát, talán még ma sem mindenütt az. Még a betanított munkási fokozat is sokáig váratott magára. A munka anyagi elismerése bizony elmaradt. Nem lehet csodálkozni, hogy a nehéz munkakörülmények között dolgozók nem kívántak tovább itt maradni, és a fiatalok jobb körülményeket kerestek. Azt tudjuk, hogy a gép, a vegyszer nem old meg mindent. Kell a gondos ültető kéz, az ápolás, tisztítás. A mechanikus munka a természetben nem hozza meg azt az eredményt, mint a körültekintő munka. Tudom, a kertészkedés ideje elmúlt, nincs ember, nincs pénz, de szép, egészséges erdeink lesznek-e? Holnap láthatjuk a szép, elegyes soproni erdőket. Nem tudom, gyönyörködhetnénk-e bennük, ha szívtelenül, gépiesen dolgoztak volna benne elődeink? És ez a gondos munka szakmunka! Ha azt akarjuk, hogy gyermekeink is úgy arathassanak, mint ahogy a mi generációnk arat, feltétlenül szükséges, hogy az erdőművelés nagyobb súlyt kapjon az erdőgazdálkodásban. még a vadászattal szemben is, és akkor a női munka is nagyobb megbecsülést szerez.

De a nők nemcsak az erdőnek élnek, hanem van egy másik főhivatásuk is, ami az élet szempontjából még fontosabb, mint a közösség érdekében végzett munka — a család. Ezt senki nem veheti le a vállunkról, annak gondjával, örömeivel együtt. Akárhány konferencia, értekezlet, megbeszélés szól erről, ezt a nőknek maguknak kell megoldani, időzjelbe téve „ettől nem szabadulhatnak meg”. De azt hiszem, nem is akar ettől egy nő sem megszabadulni. Hiszen egész lényünk, természetünk úgy van megalkotva, hogy másokért éljen, másnak gondjait is hordozza, oldja meg és túlárado szeretetével helyes útra egyengetse a család tagjait. Ami kívülről tehernek látszik, azt a nő a családban

talán észre sem veszi. Nehéz idők után hamar meg tud újulni. Ha a férj hazajön fáradtan, mert egész nap az erdőben járt és leül, az asszony megfogja a fakanalat, megfőzi az ebédet, a gyermekkel foglalkozik, és mindent elvégez, amit az otthon feladatul ró rá, pedig ő is az erdőt járta. Lehet, hogy vannak férfiak — a fiatalabbak között különösen —, akik részt vesznek az otthoni teendők ellátásában, de a családot összefogni, annak gondját viselni, gyereket, férjet, öreget gondozni, mégiscsak az asszony dolga. Tehát nem azt keressük: hogyan lehet ettől megszabadulni. Mert nem lehet. De hogyan lehetne egy kicsit megkönnyíteni? Míg a gyerekek kicsik, hogyan lehetne jobban melőlük állni? Egy nyugdíjas közgazdász megállapította, hogy ha a statisztikai adatszolgáltatás nem teljes, hanem reprezentatív lenne, annyi pénz szabadulna fel, hogy a nők teljes fizetéssel, hosszabb ideig lehetnének gyeden. Tehát javasoljuk a statisztikai adatszolgáltatás felülvizsgálatát.

Még egy gond merül fel ha férj és feleség egy munkahelyen dolgozik. Lásuk két család példáját:

Madame Curie és férje különböző munkaterületeken végezték kutatásaikat. Amikor az asszony kutatásai olyan stádiumba jutottak, hogy segítségre volt szüksége, férje abbahagyta saját kutatásait és felesége segítségére sietett. A *Nobel-díjat* is ketten kapták meg.

A másik család *Einsteinék*. Az asszony kiváló matematikus volt, és férje kutatásainak matematikai részét végezte. Ő teljesen a háttérben dolgozott. A dicsőség és a *Nobel-díj* egyedül a férjet illette. Azután férje hamarosan elhagyta. A céltalanság következtében a nő összeroppant és hamarosan meg is halt. Nem akarjuk Mrs. Einstein sorsát, hanem *Madame Curiét*. Nem egyformák akarunk lenni a férfiakkal, hanem egyenlők. Egyenlők akarunk lenni munkánk anyagi és erkölcsi elismerésében. Talán *Bedő-díjat* is kaphatnak házaspárok közösen, nem csak *Nobel-díjat*.

Néhány gondolat az erdei munkát végző nőkről

REMÉNYFINÉ ZSIGMOND KATALIN

Hegyvidéki erdeinkben az erdőművelési tevékenységnek rendkívül nagy az élők munkai igénye. A hagyományos kézi szerszámokkal, nehéz terep- és szélsőséges időjárási viszonyok között dolgozó, fizikailag fokozottan igénybe vett munkások túlnyomó része nő. Munkájuk nehézségi fokával és fontosságával nem áll arányban sem az anyagi, sem az erkölcsi megbecsülésük. Súlyosbítja a helyzetet, hogy a környező mezőgazdasági üzemek nődolgozóival való összehasonlításban is alulmaradnak ezen a téren. Jövedelmük az erdőgazdaság egyéb ágazataiban foglalkoztatott férfiakénál is jóval kisebb, mint amit indokolhatna munkájuk különbözősége.

A nehéz munkakörülmények, valamint az anyagi, erkölcsi elismerés hiánya miatt, a nődolgozók átlagéletkora rohamosan növekszik, számuk csökken, minőségi összetételük romlik. Pedig munkájuk nélkülözhetetlen — és belátható időn belül az is marad — hegyvidéki, természetszerű erdeinkben. Itt a sok türelmet, gondosságot, szakértelmet kívánó erdőművelési tevékenység nagyobb mérvű gépesítésére még sokáig nem számíthatunk. Ha az erdőművelési munkák minőségében az eddigi szintet tartani akarjuk, feltétlenül meg kell állítani a munkaerőhelyzet romlását.

Erdőgazdaságunk évek óta nagy erőfeszítéssel törekszik — szűkös anyagi lehetőségein belül — a szükséges munkaerő megtartására. 1981—87 között 37⁰/₀-kal nőtt az erdőművelésben foglalkoztatottak átlagórábére (ezen idő alatt a fakitermelésben dolgozóké 33,8⁰/₀-kal). De az önerőnél sokkal többre lenne szükség a megnyugtató megoldáshoz — a jobb anyagi lehetőségekkel bíró környezet nagyobb léptekkel halad előre. Ahhoz, hogy napjainkban az új, fiatal, minőségi munkaerő ezt a rögzös pályát válassza élethivatásul, az erdei munka anyagi megbecsülését lényegesen nagyobb arányban kellene növelni. Több lehetőség kínálkozna erkölcsi elismerésének jobbítására is.

Az erdő sorsa mindannyiunk közös érdeke és felelőssége. Kötelességünk érte mindent megtenni, amíg nem késő.

„EZ NEM SZAKMA, EZ HIVATÁS...”

HABERLE JÁNOSNÉ

Sok-sok év után, ma is fülembé csengenek ősz gyakorlatvezetőm — *Kulacsy János* erdőmérnök — szavai. Szeretettel oktattott, nevelt bennünket, lelkesen beszélt az erdészélet szépségeiről, de nem hallgatta el a nehézségeket sem. Minket, lányokat — legtöbb mérnök-tanár társával egyetemben — érzésem szerint nem tudott igazán erdészként elfogadni. Nekünk, lány létünkre, mindig többet kellett bizonyítani, a pályát mégsem ezért hagytam el.

A Soproni Erdészeti Technikumban végeztem, 1958-ban. Mint újdonsült technikus-gyakornok a Mátrai Állami Erdőgazdaság verpeléti erdészetihez kerültem, ahol főnökeim és kollégáim rendkívüli kedvességgel és bizalommal fogadtak. Segítőkészségük arra ösztönzött, hogy minden erőmmel igyekezzek megfelelni a megelőlegezett bizalomnak. Talán éppen ezért hatottak rám derült égből villámcsapásként, mintegy másfél év múltán, az átszervezéssel megbízott új igazgató szavai, melyet a nemti erdészethez, bérelszámolói munkakörbe való áthelyezés átadásakor mondott: „Vegye tudomásul, a női erdész nem er-

dész!'. Ha arcul csapott volna, talán nem érzem annyira megalázottnak magam. Annyi erőm még volt, hogy köszönettel visszautasítsam az új munkakört, mert ehhez nem szükséges erdészeti végzettség. A hivatalos okmányt ma is őrzöm, lelketlen szavait közel harminc év elmúltával sem tudtam elfelejteni...

Ezután az ERTI-hez kerültem. Itt a Mátra száraz tölgyesei vízviszataró képessége növelésének vizsgálatával, a talajerózió megszüntetésének lehetőségével foglalkoztam, technikus szinten. Nagy megbecsülésben volt részem, lelkiismeretes munkám elismeréssel fogadták. Sajnos átszervezés folytán lakás-gondjaim támadtak, így visszaköltöztem szüleimhez Budapestre, és a napi 5–6 órás utazást nem tudtam vállalni. Közben férjhez mentem. Rövid ideig szállítási előadóként a Műszaki Gumigyárban dolgoztam, ami számomra a bezártság miatt börtönnek tűnt. Ennek ellenére munkám itt is becsülettel végeztem, olyannyira, hogy nem akartak elengedni amikor 1964-ben, a Kertészeti Egyetem alakuló soroksári botanikus kertjébe kértem az áthelyezésemet. Új munkahelyemen nagy kedvvel végeztem a munkámat, hisz végre visszakérültem az általam oly nagyon szeretett növények közé. Rövidesen a szaporítótelep vezetőjévé neveztek ki, ami azt jelentette, hogy 250 m² üvegház és kb. 1 kh szabadföldi terület korlátlan ura — és szolgálója — lettem. Ezenkívül a botanikus kert területén fenológiai megfigyeléseket végeztem, és besegítettem a nemzetközi magcsereegyezmény gyűjtőmunkájába is. A botanikus kert állami szubvencióból tartotta fenn magát, ezért minimális létszámmal kellett megoldani a ránk háruló óriási feladatokat. A megfeszített munka aláásta egészségemet, s nekem fájó szívvel kellett új munkahely után nézmem.

Ezt hamarosan meg is találtam a Kertészeti Egyetem zöldségtermesztési tan-
székének soroksári talajlaboratóriumában. Itt különböző zöldségnövények hajtásával foglalkozó termelők részére végeztünk talajvizsgálatokat. Szak-
oktatóként részt vettem az egyetemi hallgatók gyakorlati képzésében, a viz-
sgálati eredményeken alapuló szaktanácsok készítésében, továbbá az intenzív
zöldségtermesztés tápanyag-visszapótlására végeztem kísérleteket.

Ebben az időben — mint anya — két gyönyörű gyermeknek adtam életet. Családi életem teljessé vált, mert férjem — bár nem szakmabeli — megértő és segítő társam egyben. Mivel én életemben mindent teljes erőbedobással végeztem — a szakmai és háztartási munkát, a lakásépítést és a gyermek-
nevelést is —, a túlhajtott tempónak megint egészségem látta kárát. Végül olyan beosztást kellett találnom, ami szakmámhoz közel áll, de nem ró rám túlságosan nagy fizikai megterhelést.

Szerkesztőként, a Pest Megyei Tanácsi Tervező Vállalat Mélyépítési Irodá-
jánál helyezkedtem el, ahol rövidesen bedolgoztam magam, és 1979 óta tervezői
beosztásban dolgozom. Most főként Pest megye területén vízrendezési, szenny-
és csapadékvíz-elvezetési, ill. meliorációs munkák tervezésével foglalkozom.

Ahogy végigtekintek a harminc év alatt végzett munkáimon, úgy érzem, hogy — bár rövid ideig dolgoztam erdészként, és látszólag elhagytam a pá-
lyát —, lélekben mégsem szakadtam el választott hivatásomtól. Hittel val-
lom, hogy ez a szakma nekem belső tartást adott, és erőt ahhoz, hogy az
elém tornyosuló nehézségeken úrrá legyek. Bárhol dolgoztam, bármilyen mun-
kát végeztem, mindig becsülettel helytálltam, és ezen szakma alapjaira épít-
kezve gyarapítottam tudásomat. Szeretnék köszönetet mondani hajdan volt
tanárainknak, kollégáimnak és mindazoknak, akik ehhez hozzásegítettek.

HELYZETÜNK: AHOGY EGY TANÁRSEGÉD LÁTJA

KONDORNÉ SZENKOVITS MARIANN

Tudjuk, hogy a nők társadalmi helyzetének gyökeres megváltozása azzal kezdődött, hogy széles körben lehetővé vált számukra a munkavállalás és ezzel megteremtődött gazdasági függetlenségük. Ez volt az első lépés ahhoz, hogy a nőt általában elismerjék egyenrangú, termelő, alkotó embernek. Úgy érzem, hogy hazánkban ma már a nők munkába állása gazdasági kérdés is. Hiszen a családok életszínvonalának alakulásában nem közömbös a keresők száma. Ezért jóformán minden családban szükség van a nők önálló keresetére is.

Szerte a világon, így — mint hallottuk — hazánkban is, néhány évtizede szélesre tárultak a tanulási lehetőségek, megteremtődtek a feltételek ahhoz, hogy a nők minden munkaterületen megfelelően érvényesülhessenek.

Ma az Erdészeti és Faipari Egyetem erdőmérnök-hallgatóinak kb. 10⁰/₀-a nő, tehát hasonló ez az arány a foglalkoztatott férfi és női erdőmérnökök arányához. Érzésem szerint a nők részaránya az erdőszeti felsőoktatásban megközelíti az optimális szintet, tudomásom szerint azonban az erdőszeti szakmunkásképzőkben, szakközépiskolákban, egy-kettő kivételével, ma már alig akad lánytanuló. A körülmények néha arra kényszerítik az intézményeket, hogy még azt a néhány, felvételre jelentkezőt is eltanácsolják. Ugyanis a kis létszám helyenként megoldhatatlan problémákat állít mind az iskola, mind a gyakorlatokat lebonyolító gazdaságok elé (külön kollégium, női nevelők stb.). Talán egy kis erőfeszítéssel ez is megoldható lenne, s ahol erre törekszenek — mint ahogy a múltban is volt rá példa — sikerül is megoldani. Meggyőződésem azonban, hogy a közép- és felsőoktatásban részt vevők számát egy bizonyos határon túl nem lehet növelni, s ennek én két okát látom.

Egyrészt e szakma munkaterülete, vagyis a külső feltételek közötti munkavégzés, egyes munkaműveletek (terepi megfigyelések, felvételezések stb.) nehéz fizikai munkát igényelnek, másrészt a biológiai különbség.

Hallottuk a vitaindító előadások egyikéből, hogy a nők nagy része a szakma, illetve diploma megszerzése után néhány évig igénybe veszi a gyest, de én azt hiszem, ez természetes is. A szülést, a csecsemőt, a gyermek kezdeti nevelését az anya sohasem háríthatja másra, ezt mindnyájan tudjuk, s akiknek részünk van benne, érezzük is.

Néhány szót szeretnék szólni egyetemünk oktató- és kutatónőiről. Az oktatói létszám 9⁰/₀-a (10 fő) nő, de közöttük csak két erdőmérnök nő van, a többiek matematikus, vegyész, faipari mérnök stb. végzettségűek. Az ő feladatuk (így az enyém is) elsődlegesen az oktatás, másodlagosan a kutatás. Egyetemi tanár, docens nincs közöttük, s az össz. női oktató közül nyolc fő adjunktus, két fő tanársegéd dolgozik az erdőmérnöki karon.

Az egyetemi kutatásban négy női erdőmérnök, valamint két erdősztechnikus-nő vesz részt, az ő feladatuk elsősorban a kutatás, s négy erdőmérnök nő dolgozik a könyvtárban is. Itt azonban mindjárt felvetődik egy speciális probléma, mely nem csak az egyetemre, hanem a kutatóintézetekre is érvényes. A kutatómunka ugyanis teljes embert kíván, s ez főleg fiatal nőknél okoz problémát, hiszen nem könnyű a család, a gyermek, a munka összehangolása. A kutatómunka tehát még áldozatosabb munkát kíván a nőktől, mint akár a gyakorlati élet, akár az oktatás. Azonban fontos szempont kell legyen ilyen esetekben, hogy a kutatónők szakmai elismerése kizárólag attól függjön, hogy eleget tudnak-e tenni a munkacsoportban a követelményeknek, s ha igen, akkor elbírálásuk azonos kell legyen a férfiakéval. Tudom, hogy ennek nagyon nehéz megfelelni, s bizony, csak keveseknek sikerül.

Az erdőszeti gyakorlati életben előfordul, hogy a technikus- és mérnök nő nem a képzettségüknek megfelelő, hanem alacsonyabb munkakörben, vagy feladatkörben dolgoznak, mint a férfiak. Ennek több objektív, és sajnos majdnem ugyanennyi szubjektív oka van.

Objektív okok között közrejátszanak olyanok, amelyek a nőkkel általában kapcsolatos, a történelem során kialakult szemléletben gyökereznek és jutnak érvényre. A nők nagy része ugyanis vagy nem, vagy alig tud további terheket vállalni, mert az anyaság, a család és a háztartás legtöbb terhe az övé. Mondhatnánk úgy is, hogy újra az övé, mert a családok nagy részében a férjnek a főmunkaidő mellett bizony pluszmunkát kell vállalnia, a mai gazdasági viszonyaink között. Így a háztartási munkában már majdnem „emancipált” férfiak java része csak a késő esti órákban tér haza, mikorra a feleség már általában túl van az otthoni teendőkön. Az pedig, hogy ez így van, részben szemléletbeli, másrészt ökonómiai kérdés tehát.

Ezen objektív, illetve látszólag objektív okok mellett, ugyanolyan súlyos van a szubjektív szemléletnek is, amely a nőre általában, ezen belül a dolgozó nőre erősebben, női vezetőre pedig különösen érvényes, bár napjainkban ez már egyáltalán nem lenne indokolt. Sok esetben a környezet hozzáállása sem kedvez a nők önbizalmának. A nőknek, miután bekerülnek a munkahelyükre, meg kell küzdeniük az előítéletekkel. Ez a probléma először az egyetemről kikerülő erdőmérnök nőknél esetében már az elhelyezkedésnél jelentkezik. Miután kikerülnek — akár a gyakorlati életbe, akár a kutatás bármely területére — legelső feladatuk a szakmai ismeretek bizonyítása, ami egy férfi esetében természetes. Egy nőnek ugyanabban a munkakörben mindig többet kell bizonyítania, mint a férfiaknak, ezt éppúgy a felettesek, mint a beosztottak elvárják. S ha bizonyított, ami elég hosszú folyamat, akkor, érzésem szerint, egyenrangú partnernek tekintik.

Összefoglalva, szeretném hangsúlyozni: az erdősnők helyzetének megítélése bonyolult és összetett kérdés. De ennek megközelítését úgy érzem, a családban, ebben a legkisebb közösségben kell elkezdni.

A probléma megoldásának kulcsa az ifjú nemzedék, amelyet úgy kell nevelni, hogy a fiúk számára természetes legyen már az, ami apáik esetében a még uralkodó nézetek miatt nem természetes. Ebben a nevelési kérdésben az anyák szerepe, véleménye perdöntő: *amilyenek fiaikat nevelik, olyan lesz lányaik sorsa*. A családon belül nagy szerepe van a nőknek még a természetről alkotott szemlélet kialakításában is. Hiszen a természet megszeretetését, megismerését, védelmét már a gyermekkorban, éppen a legfogékonyabb korban kell elkezdni, felismerni és kibontakoztatni.

Az erdők, az erdészek értéke ezen az alapon vajon hány forint lehet?

LOHRMANNÉ PILTER MÁRIA

Nem erdészetnél dolgozom. Az élet a pedagóguspályát jelölte ki számomra. Azok közé a „tanító nénik” közé tartozom, akik mindennapi kudarcaik mellé örömeiket is betakarították, így nyugdíjasként is megelégedett és lelki egyensúlyát is megtartó.

Nem hallgathatom el, hogy az életnek ezt a legnagyobb ajándékát alma materünknek is köszönhetem. Az a sokféle tantárgy, a sokféle tanszék által felállított sokféle követelmény elégíti ki leginkább az ifjúkor kíváncsiságát, s ad egy olyan *szemléletet*, amely segít elviselni az élet sokféleségét, adja kezünkbe az iránytűt a navigáláshoz.

Minden sejttem tiltakozott és tiltakozik, ha ezt a szót hallom: „gyereksanyag”! Sajnálom a magát mentőt, hogy „rossz a tanterv”, „rossz a tankönyv”, „nincs tankönyv”. Oroszlánkörmökkel, de szememben könnyekkel védem az ifjúságot, amikor ezt hallom: „ez egy rossz, ez egy menthetetlen osztály!”. Az alma mater adta kezembe a titok megfejtésének kulcsát: a *szemléletet*, amelynek segítségével kutatni lehet az élővilágot, többé-kevésbé ki lehet lesni törvényszerűségeit, s ezeknek lehetőleg jó alkalmazásával kicsit beavatkozni egy — *csak az ember által hasznosnak vélt* — cél érdekében.

Amikor egy-egy kudarc letört, a vadvirágos rét, egy-egy szépen fejlett vagy elrontott állomány képe jelent meg előttem és segített megérteni az egyedeknek egy fajon belül törvényszerűen létező *mátságát*. Ezután már csak kulcsot kellett keresni, amely a fajomhoz tartozó, de mégis *más* ember előttem bezárt ajtajait felpattintja.

Ezért kértem tőletek, hogy ti, akik ugyanebben a szellemben nevelődtek, segítsétek gyermekeiteket és unokáitokat — a divatokkal szembeszállva — ahhoz, hogy boldog lehessen gyermek- és ifjúkoruk. Legalább mi ne feledjük el, hogy a cél csupán az emberi fajon belül élő fogalom.

Az is igaz, hogy a célhoz az autósztráda által kijelölt út a legrövidebb. Aki azonban soha nem szakítja meg útját, hogy a sokszínű rét és erdő színeiben és illatában gyönyörködjék, s közben akartlanul is sejtjeibe rakódjon az ugyanazon területen élő *más*, az egy fajon belül is létező *más* egyed tudata, csupán a divat által manipulált elégedetlen ifjúvá, és boldogtalan öreggé nevelődhet.

Beszélgettünk — nem kis hévvel — az erdészszakma megbecsüléséről is. Ennek kapcsán jutott eszembe az a tehetetlen düh és fájdalom, ami úrrá lesz rajtam, valahányszor ezt olvasom vagy hallom: „X hektár erdő leégett, értéke X forint”. Azt mondtam, mi, erdészek, akkor tudunk nagy tettet véghez vinni, ha találunk egy olyan dimenziót, amely az erdők igazi értékét tükrözné.

Gondolom, többen felháborodtak ezen — ahogy én is tettem volna, ha csak ennyit hallok egy másik embertől —, hiszen úgy is érthető, hogy a forint-

kategoriókat akarom egy másik, hamis kategóriával felcserélni. Valójában arra gondoltam, a lehetetlennek tűnőre kellene vállalkoznunk. Nevezetesen: az élővilág sokféleségének *viszonyait* kellene egy olyan egyszerű „képletté” formálni, mint mondjuk a másodfokú egyenletek megoldásának képlete vagy *Pithagorasz* tétele, amely a legtöbb ember számára érthető, de a matematika tekintélyét nem veszélyezteti, mert a művelet elvégzését teszi egyszerűbbé és lehetővé. Olyan „képletet”, amely egy tényezőként a *viszonyok begyakorlását* feltétlenül tartalmazná, a szokások begyakorlásának fő színterét, természetesen az óvodák, iskolák képeznék. Ez a képlet ugyanis nem azok számára szükséges, akik ismervén az összefüggéseket, már harcolni is képesek az erdőkért, az élővilágért, a bioszféráért, hanem azokért,

- akik az általános iskola befejezésével még a biológia tantárgy létezését is elfeledték,
- akik a horrorfilmekben nevelődtek és nevelődnek,
- akik három diploma birtokában sem találkoztak az ökológia fogalmával, annak igazi tartalmával, vagy éppen még nem élték át törvényei felrúgásának egészségüket károsító hatásait,
- akik minden lelki és testi bajukra az orvostól kérik a gyógyszer „felírását”.

Folytathatnám. Annyit biztosan tudunk: ők vannak többen, s pillanatnyilag a milliós darabszámú napilapokban, a rádióban, a televízióban így „formáljuk” szemléletüket: „X hektár erdő leégett, értéke X forint”.

Az erdők, az erdészek értéke ezen az alapon ugyan hány forint lehet?

Összegezve a „két hivatás” az erdésznő életében

VERES IMRÉNÉ

Az OEE debreceni csoportjából érkeztem, 45 éves vagyok. Berettyóújfaluban dolgozom, a termelőszövetkezetek erdőgazdálkodási közös vállalatának negyedik éve vagyok az igazgatója. Az erdészeti technikumot 1966-ban fejeztem be Szegeden. Ezután a derecskei csemetekertben, csemetetermeléssel összefüggő feladatokat láttam el. Majd szülőfalumba visszakérültem, és a berettyóújfalui erdészethél. fásító erdészként dolgoztam. Az erdőgazdaságok át-szervezését követően alakult meg a bihari térségben — 1970-ben — az mgtsz-ek erdőgazdálkodási közös vállalata.

A termelőszövetkezetek területén a szakszerű erdőgazdálkodást látjuk el. Vállalatunk nagyságrendileg közepes erdészethézel felel meg; 40 fős állandó létszámmal, 2500 ha-on gazdálkodunk évek óta, szerény eredménnyel. Vállalatunknál 1985-ig a műszaki vezetői teendőket végeztem, közben szakmai és politikai képzéseken vettem részt. Mind e mellett a családi hivatás sem szenvedett csorbát. Férjemmel közösen neveljük három gyermekünket. Ők is szeretik a

természetet, és minden szabadidőnket együtt töltjük. Jelenleg még tanulnak, közép-, illetve főiskolán.

Én, ha előlről kezdhethném is, ugyanezt a pályát választanám. Igaz, nehéz és komoly munkát igényel, de én szeretem, hiszen egyben a hobbim is. Munkám során több elismerést kaptam. Úgy érzem, az erdész- és az egész agrártársadalom egyenjögű munkatársaként fogad.

A Vértesi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság nődolgozóinak szerepe a közéletben és a közművelődési politika megvalósításában

LÁSZLÓ GYÖRGYNÉ

Bizonyított, hogy a nők részvétele nélkülözhetetlen a társadalmi termelésben, az erdőgazdaságok munkájában, így nálunk, a vértesi erdőgazdaságban is. Nőink közéleti aktivitása — részvételük a gazdasági vezetésben — egy bizonyos idő óta nem ingadozik, azonos szinten van. Munkánk összefügg a társadalom igényével, munkavállalásunkkal, a magasabb iskolázottsággal, a közösségek ügye iránti elkötelezettséggel és felelősségünkkel. Növekedett részvételünk a szocialista munkaversenyben, az önkéntes társadalmi munkákban és a szolidaritási akciókban. A személyi elhivatottság az értékteremtés, a minőség kívánalma, a gyorsítás és a feltétlen segíteni akarás a jellemzője közéleti tevékenységünknek. A nők irányt adó, személyiséget formáló és gazdagító ereje még a politikai és a mozgalmi közösségeinkben is megmutatkozott.

Erdőgazdaságunk 1056 fős dolgozólétszámának mintegy 26⁰/₀-a nő. A 278 nődolgozóból 196 fő fizikai állományú, 82 nő pedig szellemi munkát végez. Tizenhárman társadalmi megbízatással a MEDOSZ központi vezetőségének, a MEDOSZ megyebizottságának, az Országos Erdészeti Egyesület elnökségének és a Hazafias Népfront városi bizottságának tagjai. Egy munkatársunk Vörös-kereszt-szervezőtitkár, egy központi nődolgozónk pedig társadalmi, kereskedelmi ellenőr. Az erdőgazdaságunkon belül tizenöt, meggyződésből — közösségi bizalom nyomán — a párt- és a KISZ-vezetőségnek, a vállalati tanácsnak, a vállalati szakszervezeti bizottságnak a tagjai. Huszonöt, lelkiismeretesen látják el a szakszervezeti főbizalmi-helyettesi és bizalmi megbízatásait.

A mai, viszonylag kisebb munkásállomány az egyén, ezen túl a nő szerepét is növeli. A jelenlegi munkahelyi gyakorlatunkon túlmutat és figyelmeztet: nem elegendő a beiskolázási rendszerek mechanikus működtetése, a képzésszervező munkánknak alkalmazkodni kell az egyéni elképzelésekhez és ezt helyzetfeltáró elemzéssel érhetjük el.

Rátérve ismertetésem második részére, engedjék meg, hogy felelevenítsem emlékezetükben; *Eötvös József és Széchenyi István* is azt vallotta: *a magyarság léte a saját kultúrájától, kulturáltságától függ.* Az értelmes emberek legyenek a nép követői, nem pedig a polgárok!

Az elmúlt negyven esztendőben erdészeti nődolgozóink öntudata növekedett, általános műveltségük, politikai tájékozottságuk, szakmai képzettségük gyarapodott. Ők is meglátták, hogy a hetvenes évek elején kitűzött közművelődési program nem merülhet ki egy-egy diszko vagy hobbiszakkör létrehozásával. A hetvenes évek közepén fiatal nőink ismerték fel a munkahelyi testnevelés testi és lelki kondíciót megújító hatását. Fontosnak tartották a különböző szakkörök látogatását és érezték annak feloldó, pihentető hatását.

Felfigyeltek a tömegkommunikációs eszközök végső tanulságot célzó következtetéseire. Asszonyaink, lányaink kezdték el tudatosan művelni az anyanyelv megújítását célzó játékokat és feladványokat. Egymás között megbeszélték az ország- és világjáró emberek tapasztalatait, maguk pedig, mind gyakrabban nekivágtak a varázslatos élményű utazásoknak. Mind több figyelmet fordítottak az olvasás gyönyörűségére, az egészséges, kiegyensúlyozott életmód bevezetésére, ősi erdészeti kultúránk kutatására, helytörténeti talányok felderítésére, a területünkön levő nemzetiségi szokások megismerésére, a rítusok, táncok és énekek együttes, további művelésére.

Asszonyaink kulturáltságának egyik sarkalatos igénye ma is a megfelelő otthonteremtés! A családnak öröm legyen mindennap a hazatérés! Vállalt boldog kötelességünk marad gyermekeink gondozása, nevelése!

Mi, erdésznök nem csak a jelen alakítói, de nemtői vagyunk a jövőnek is! Ha kimaradna véleményünk a mindennapok értékeléséből, talán szegényebb lenne valami lényegessel az élet!

A KULLANCSRÓL ...

ROTH MATTHAEA

A dolog, amiért úgy döntöttem, hogy felszólalok, sajnos hozzá tartozik mindannyiunk erdész és női mivoltához is. Az erdésznek azért van köze hozzá, mert tulajdonképpen nap mint nap fenyegeti a veszély és ma már nem csak az erdőben. A nőnek (feleségnek, anyának, gyermeknek) azért van köze hozzá, mert sokak közülük ápolták emiatt férjüket, fiukat.

Annai titokzatosság után: a kullancsról és az általa okozott, súlyos betegségekről beszélék. Biztosan valamennyiünk hallott már környezetében kullancs okozta encephalitisről vagy egyéb, súlyos betegségről. Annak idején, első évben, az egyetemen, azzal kaptuk meg az osztrák szérumoltást, hogy kb. 4—5 évig ad védelemet az agyhártyagyulladás, mint legsúlyosabb fertőzés ellen. Ennek ma már hat éve. Szerettem volna megtudni, hogy van-e védelemem ma, mivel sajnos esténként majd mindig találom kullancsot magamon. Érdeklődtem a Köjálnál, az üzemorvosnál. Vérvizsgálattal megállapítható lenne a védelem, avagy az ellenkezője, azonban magánkezdeményezésre ilyen vizsgálatot nem végeznek.

Az, hogy már egy oltást kaptam, azt jelentette számomra, hogy többet már nem kaphatok, mert drága az oltóanyag és csak valutáért szerezhető be. Gyermekként végigéltem otthon kullancs okozta járóidegdúc-gyulladást és nagyon rossz volt látni, hogy 3 hónapos mozdulatlanság után, egy felnőtt embert újra meg kellett tanítani járni.

Kérem a jelenlevőket és önökön keresztül azokat, akik ezen segíteni tudnának, segítsenek megelőzni sok betegséget, szenvedést, és ne adj' isten, súlyosabb következményeket.